

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 8CdoPr/2/2023
Identifikačné číslo spisu: 3816205839
Dátum vydania rozhodnutia: 28.02.2024
Meno a priezvisko: JUDr. Gabriela Klenková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2024:3816205839.2

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Gabriely Klenkovej, PhD. a členov senátu JUDr. Ivana Rumanu a Mgr. Miroslava Šeptáka v spore žalobcu D. D. W., narodeného X. N. XXXX, E., H. XX, proti žalovanému Okresnému súdu Prievidza, Prievidza, Gustáva Švéniho 5, IČO: 00 165 808, o zaplatenie 1 500 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Považská Bystrica sp. zn. 6Cpr/1/2016, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne, sp. zn. 6CoPr/2/2022 z 25. januára 2023, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalovanému p r i z n á v a nárok na náhradu trov dovolacieho konania proti žalobcovi v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Trenčíne (ďalej „odvolací súd“) napadnutým rozsudkom sp. zn. 6CoPr/2/2022 z 25. januára 2023 potvrdil rozsudok Okresného súdu Považská Bystrica (ďalej „súd prvej inštancie“) č. k. 6Cpr/1/2016-105 zo 4. júna 2018, ktorým súd prvej inštancie zamietol žalobu; žalovanému priznal náhradu trov odvolacieho a dovolacieho konania voči žalobcovi.

2. Súd prvej inštancie právne vec posúdil v súlade s ustanoveniami § 2 ods. 1, § 6 ods. 1 a 2, § 9 ods. 2 a 3 zákona č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „antidiskriminačný zákon“), § 4 písm. d) vyhlášky č. 118/2005 Z.Z. o náležitostiach rozvrhu práce; § 32 ods. 1 písm. b), § 89 ods. 1 a 2 zákona č. 400/2009 Z. z. o štátnej službe v znení neskorších predpisov v znení platnom a účinnom do 31. mája 2017 (ďalej len „zákon o štátnej službe“). Na základe výsledkov vykonaného dokazovania ustálil, že žalobca bol zamestnancom žalovaného od 14. novembra 2011 ako odborný radca - vyšší súdny úradník v 7. platovej triede a dodatkom č. 1 k služobnej zmluve od 1. apríla 2012 ako hlavný radca - vyšší súdny úradník v 8. platovej triede. Z oznámenia o výške a zložení funkčného platu žalobcu z 1. marca 2012, súd prvej inštancie zistil, že uvedeným listom žalovaný oznámil žalobcovi funkčný plat platný s účinnosťou od 1. marca 2012, ktorý žalobcovi patrí v 7. platovej triede s tým, že platová tarifa je 588,50 eur, teda tarifný plat a osobný

príplatok je 100 eur. Funkčný plat spolu predstavuje 688,50 eur. Z predchádzajúceho písomného súhlasu žalobcu z 30. marca 2012 adresovaného žalovanému súd prvej inštancie zistil, že žalobca v súlade s § 35 zákona o štátnej službe, súhlasil s trvalým preložením na vykonávanie štátnej služby dňom 1. apríla 2012 so súčasnou zmenou funkcie platovej triedy a opisu činnosti. Z oznámenia o výške a zložení funkčného platu z 20. februára 2012, vyplýva funkčný plat žalobcu vo výške 688,50 eura, z čoho tarifný plat predstavoval sumu 631,50 eur a osobný príplatok vo výške 57 eur.

2.1. Vo vzťahu k uplatnenej náhrade nemajetkovej ujmy vo výške 700 eur súd prvej inštancie skonštatoval, že žalovaný preukázal legitímny cieľ, ktorý sledoval pri zaraďovaní žalobcu v rozhodnom období do jednotlivých senátov, a to zabezpečiť rýchlosť a plynulosť vybavovania jednotlivých vecí, keďže žalobca bol v tomto smere spoľahlivým zamestnancom, rýchlym a odborne zdatným. K uneseniu dôkazného bremena poukázal, že žalobca len tvrdil, že mu bolo pridelených viac vecí ako ostatným zamestnancom, avšak nevedel uviesť, či to bolo z dôvodu jeho pohlavia alebo rodinného stavu alebo z akého dôvodu. Podľa názoru súdu prvej inštancie, žalovaný uniesol dôkazné bremeno, keďže preukázal, že žalobcovi boli pridelené spisy v súlade s rozvrhom práce, a žalobca sa ani v jednom prípade oficiálne až do podania žaloby nestťažoval na neprimerané množstvo práce. Na základe uvedeného preto dospel k záveru, že u žalobcu nedošlo k porušeniu zásady rovnakého zaobchádzania, preto mu nárok na náhradu nemajetkovej ujmy nevznikol.

2.2. Pri posudzovaní uplatneného nároku na zaplatenie doplatku z dôvodu zníženia osobného príplatku vo výške 700 eur, a sumy 100 eur za opomenutie zvýšenia osobného príplatku, súd prvej inštancie dospel k záveru, že k zníženiu tohto osobného príplatku došlo v súvislosti so zmenou štátnozamestnaneckého pomeru žalobcu, keď s jeho súhlasom došlo k trvalému preloženiu žalobcu na vykonávanie štátnej služby dňom 1. apríla 2012 na inú funkciu, s inou platovou triedou a s iným opisom činnosti. Nesporne došlo k zmene štátnozamestnaneckého pomeru žalobcu jeho trvalým preložením z funkcie odborný radca do funkcie hlavný radca, s čím vyššie citované zákonné ustanovenie spája možnosť zníženia dovtedy priznaného osobného príplatku, čo žalovaný aj zrealizoval. Posudzovanie výšky tohto osobného príplatku nie je v kompetencii súdu, o jeho výške rozhoduje žalovaný. Súd môže rozhodovať len o tom, či je daný zákonný dôvod jeho zníženia, či odňatia. Pokiaľ žalobca namietal, že znížený osobný príplatok mu mal byť vždy zvýšený o príslušné percento z novourčeného tarifného platu, s uvedením výkladom § 89 ods. 1 zákona o štátnej službe sa súd prvej inštancie nestotožnil. Podľa názoru súdu je na vóli žalovaného, či určí osobný príplatok percentom alebo fixnou sumou a pokiaľ by určoval osobný príplatok percentom, vtedy by platila podmienka zaokrúhľovania konečného príplatku. Uvedenie možnosti určiť osobný príplatok až do výšky 100 % len obmedzuje žalovaného, že nemôže tento príplatok určiť vyšší než je tarifný plat. Pokiaľ je teda osobný príplatok určovaný fixnou sumou, nevzťahuje sa naň percentuálne vyjadrenie, teda nemožno túto fixnú sumu prepočítavať na príslušné percento z tarifného platu. Na základe uvedených dôvodov preto žalobu aj vo vzťahu k tomu uplatnenému nároku zamietol. O nároku na náhradu trov konania rozhodol v súlade s § 262 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“).

3. Odvolací súd preskúmaním veci dospel k záveru, že súd prvej inštancie zohľadnil všetky skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov alebo z prednesov strán vyplynuli, a výsledok hodnotenia dôkazov zodpovedá tomu, čo malo byť zistené spôsobom vyplývajúcim z § 191 CSP. Odvolací súd nesúhlasil s námietkou odvolateľa, že súd prvej inštancie postupoval v rozpore so zákonnou konštrukciou dôkazného bremena v prípade antidiskriminačných sporoch. Aj podľa názoru odvolacieho súdu, žalovaný v konaní uniesol dôkazné bremeno, a teda preukázal, že žalobca nebol diskriminovaný z dôvodu pohlavia, ani z dôvodu rodinného stavu, prípadne z iných vyššie uvedených dôvodov. Stotožnil sa s názorom súdu prvej inštancie, že zaradenie žalobcu do troch senátov bolo výlučne postavené na objektívne zdôvodniteľných faktoroch, ktoré nie sú spojené s diskriminačným znakom. V konaní nebolo preukázané, že by so žalobcom bolo zaobchádzané rozdielne z dôvodov uvedených v § 2 ods. 1 antidiskriminačného zákona, preto žalobný návrh vo vzťahu k uplatnenej náhrade nemajetkovej ujmy považoval za nedôvodný.

3.1. K uplatnenému nároku na osobný príplatok odvolací súd konštatoval, že osobný príplatok je nenároková položka platu štátneho zamestnanca, ktorého priznanie je výlučne v kompetencii zamestnávateľa. V tejto súvislosti zdôraznil, že vzhľadom k tomu, že došlo k zmene

štátnozamestnaneckého pomeru tak, ako to predpokladá ustanovenie § 89 ods. 2 zákona o štátnej službe, žalovaný v prípade zníženia osobného príplatku v súvislosti so zmenou štátnozamestnaneckého pomeru nemohol postupovať inak, keďže jeho postup vyplýval z usmernenia Ministerky spravodlivosti Slovenskej republiky Lucie Žitňanskej z 15. novembra 2011 č. 18183/2011/41-57538, v zmysle ktorého došlo k zaradeniu štátnozamestnaneckých miest vo výkone súdnictva do vyšších platových tried s účinnosťou od 1. januára 2012 s tým, že zachovanie doposiaľ priznanej výšky osobného príplatku nebolo zabezpečené v návrhu rozpočtu kapitoly Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky na roky 2012 až 2014. V závere odvolací súd podotkol, že nebolo úlohou súdu prvej inštancie skúmať ekonomické dôvody na úrovni štátu, preto uplatnené námietky týkajúce sa zníženia osobného príplatku považoval za nedôvodné. Napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdil v súlade s § 387 ods. 1 CSP. O nároku na náhradu trov odvolacieho a trov dovolacieho konania rozhodol v súlade s § 396 ods. 1 a 3, § 262 ods. 1 v spojení s § 453 ods. 3 CSP a zásadou úspechu žalovaného v spore vyplývajúcou z § 255 ods. 1 CSP.

4. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej len „dovolateľ“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzoval z ustanovení § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) a písm. b) CSP. V súvislosti s porušením jeho procesných práv namietal, že súdy nižších inštancií porušili zásadu kontradiktórnosti, lebo v priebehu celého konania ho riadne nepoučili v zmysle § 309 a § 318 CSP. Podľa názoru dovolateľa, v rozpore so záväzným právnym názorom dovolacieho súdu, odvolací súd opätovne nepoučil žalobcu o dôkazoch, ktoré je potrebné predložiť a potvrdil rozsudok založený na neunesení dôkazného bremena žalobcom. Dovolateľ ďalej argumentoval tým, že odvolací súd hrubým spôsobom porušil zásadu kontradiktórnosti v prospech žalovaného, keď záver o tom, že nedošlo k diskriminácii žalobcu pri pridelovaní pracovných úloh založil na tom, že žalovaný preukázal legitímny cieľ zisteného pridelovania pracovných úloh. Žalovaný pritom takéto skutkové tvrdenie nikdy v priebehu konania nepredniesol. Podľa dovolateľa sa súdy nižších inštancií vôbec nezaoberali otázkou diskriminácie žalobcu pri jeho odmeňovaní. V kontexte uvedeného zdôraznil, že za prácu rovnakej hodnoty mu bola poskytovaná nižšia odmena, než porovnateľným zamestnancom, resp. že od neho bola požadovaná práca navyše bez toho, aby bol za ňu ohodnotený. K porušeniu zásady rovnakého zaobchádzania tak došlo jednak pri pridelovaní práce a jednak pri odmeňovaní za vykonanú prácu. Podľa jeho názoru sa súdy vôbec nevyjadrili k otázke porušenia zásady rovnakého zaobchádzania pri odmeňovaní žalobcu. Vo vzťahu k odňatiu časti osobného príplatku pri preradení žalobcu do vyššej platovej triedy sa súdy nezaoberali jeho námietkou, že daný postup bol obchádzaním zákona. Preradením žalobcu sa len zosúladiť služobná zmluva s reálnym stavom, s náplňou práce, ktorú služobný úrad od pozície vyššieho súdneho úradníka vyžadoval už pred preradením. Zmena štátnozamestnaneckého pomeru bola len čisto formálna, obsahovo nezodpovedala naplneniu podmienky, za ktorej má byť podľa úmyslu zákonodarcu možné štátnemu zamestnancovi osobný príplato odňať.

4.1. K namietanému nesprávnemu právnemu posúdeniu v súvislosti s uplatneným dovolacím dôvodom v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP, dovolateľ zastával názor, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od riešenia právnej otázky týkajúcej sa aplikácie § 11 ods. 2 antidiskriminačného zákona. Podľa dovolateľa súdy nižších inštancií nesprávne aplikovali § 11 ods. 2 antidiskriminačného zákona, keď od žalobcu požadovali nielen preukázanie nerovnakého zaobchádzania (zásahu) a existencie diskriminačného dôvodu, ale žiadali aj preukázanie poháňky žalovaného založenej na diskriminačnom dôvode. Týmto postupom došlo k odklonu od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, pričom poukázal na rozhodnutie sp. zn. 5Cdo/10/2011 z 3. októbra 2011.

4.2. Vo vzťahu k žalovanej sume vo výške 700 eur s príslušenstvom z titulu neoprávneného zníženia osobného príplatku, dovolateľ uviedol, že odvolací súd považoval zníženie osobného príplatku za platný právny úkon, s ktorým právnym posúdením nesúhlasil. Argumentoval tým, že išlo o právny úkon obchádzajúci zákon, preto je podľa § 39 Občianskeho zákonníka absolútne neplatným úkonom. V tejto súvislosti poukázal na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Obo/161/2007 z 20. mája 2008, 7ECdo/152/2013 z 9. januára 2014, 4MCdo/15/2006 z 31. januára 2008, 1Sžr/21/2012 z 15. mája 2012. Pre úplnosť dodal, že ekonomické dôvody nie sú prípustným dôvodom pre odňatie osobného príplatku, preto usmernenie Ministerky spravodlivosti Slovenskej republiky Lucie Žitňanskej z 15. novembra 2011 č. 18183/2011/41-57538 nemôže predstavovať samostatný dôvod pre odňatie osobného príplatku štátnemu zamestnancovi, nakoľko výpočet dôvodov v § 89 ods. 2 zákona o štátnej službe je taxatívny a toto usmernenie nemá právnu silu zákona.

4.3. Vo vzťahu k uplatnenej sume vo výške 100 eur s príslušenstvom z titulu opomenutia valorizácie osobného príplatku pri zvýšení platovej tarify dovolateľ uviedol, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od riešenia právnej otázky týkajúcej sa výkladu § 89 ods. 1 zákona o štátnej službe. Za správny výklad považoval, že osobný príplatok môže byť priznaný len percentom z platovej tarify a suma, v ktorej bude štátnemu zamestnancovi vyplácaná musí byť určená prepočtom priznaného osobného príplatku (%) a aktuálnej platobnej tarify (eur) s následným zaokrúhlením výsledku. Podľa názoru dovolateľa sa dovolací súd zatiaľ zaoberal len otázkou existencie právneho nároku na priznanie osobného príplatku s výsledkom, že takýto právny nárok neexistuje, avšak k mechanizmu jeho priznania sa doteraz nevyjadril. Právna otázka, či osobný príplatok musí byť priznaný percentom z platovej tarify, alebo môže byť priznaný aj konkrétnou sumou, v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená, preto vo vzťahu k uplatnenému nároku je daný dovolací dôvod v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Navrhol zrušiť napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátiť na ďalšie konanie, eventuálne zrušiť aj rozhodnutie súdu prvej inštancie. Uplatnil si nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

5. Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu považoval napadnuté rozhodnuté za dostatočne odôvodnené a vecne správne. Podľa jeho názoru žalobca bol dostatočne poučený o jeho procesných právach a povinnostiach. Nestotožnil sa s názorom žalobcu týkajúcim sa postupu súdu o preukázaní legitímneho dôvodu pre nerovnaké zaobchádzanie. Podľa jeho názoru sa sudy nižších inštancií jasne a presvedčivo vysporiadali so skutkovými námietkami a právnym posúdením. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP, sa žalovaný nestotožnil s teóriou žalobcu o tom, že súd žalobcu tlačil do preukazovania pohnútky konania žalovaného. Zdôraznil, že sa jasne a zrozumiteľne bránil tým, že k žiadnemu nerovnakému zaobchádzaniu nedošlo, preto nemal preukazovať konkrétny legitímny dôvod pre nerovnaké zaobchádzanie. Rovnako tvrdenie týkajúce neoprávneného zníženia osobného príplatku pri preradení považoval za nesprávne. K dovolaciemu dôvodu uplatnenému podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP poukázal na jeho vyjadrenia v priebehu konania, ako aj na odôvodnenie súdov, s ktorou argumentáciou sa stotožnil. Úvahu žalobcu o možnom nerovnakom zaobchádzaní dvoch zamestnancov pri priznávaní osobných príplatkov pevnou sumou považoval za iluzórnu a s vecou nesúvisiacou. Navrhol dovolanie odmietnuť, resp. ako nedôvodné zamietnuť.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“) príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech bolo napádané rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP, s nariadením termínu verejného vyhlásenia rozhodnutia (§ 438 ods. 1 v spojení s § 219 ods. 1 a 3 CSP) dospel k záveru, že dovolanie nie je dôvodné.

7. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011). Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu (m. m. napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012).

8. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

9. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP. Z citovaného ustanovenia *expressis verbis* vyplýva, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, tak takéto rozhodnutie nemožno úspešne napadnúť dovolaním.

10. Podľa § 420 CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

12. Podľa § 440 CSP dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný.

13. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP sú zásah súdu do práva strany sporu a nesprávny procesný postup súdu reprezentujúci takýto zásah znemožňujúci procesnej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstata práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrovanou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky a ich spravodlivé rozhodnutie (I. ÚS 26/94).

14. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. V zmysle uvedeného ustanovenia treba za nesprávny procesný postup považovať postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnoprávnemu rámcu, a tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

15. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov v tom - ktorom konkrétnom konaní, pričom miera tohto porušenia znamená porušenie práva na spravodlivý proces; jeho súčasťou je aj náležité odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 559/2018, III. ÚS 47/2019).

16. V rámci uplatneného dovolacieho dôvodu v zmysle § 420 písm. f) CSP dovolateľ namietal, že súd prvej inštancie nekompenzoval v zmysle § 307 a nasl. CSP objektívnu hmotnoprávnu a procesnoprávnu nerovnosť strán sporu, resp. v rozpore so záväzným právnym názorom dovolacieho súdu, odvolací súd nepoučil žalobcu o dôkazoch, ktorých je potrebné predložiť. Zároveň namietal odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd nevysporiadal s jeho argumentáciou, ako aj sa nezaoberal s otázkou diskriminácie žalobcu pri jeho odmeňovaní. Napokon v rámci tohto dovolacieho dôvodu namietal, že vo vzťahu k uplatnenému nároku odňatia časti osobného príplatku pri preradení žalobcu do vyššej platovej triedy, súdy nižších inštancií bez podrobnejšieho odôvodnenia vyhodnotili preradenie ako zmenu štátnozamestnaneckého pomeru, pričom sa vôbec nezaoberali jeho námietkou o obchádzaní zákona.

17. Z okolností preskúmvanej veci vyplýva, že najvyšší súd uznesením z 26. januára 2022 sp. zn.

4Cdo/178/2020 zrušil rozsudok odvolacieho súdu sp. zn. 4CoPr/4/2018 zo 17. októbra 2019 z dôvodu porušenia práv žalobcu v súvislosti s nesplnením manudukčnej povinnosti súdu, vyplývajúcej mu z § 309 v spojení s § 318 CSP o jeho procesných právach a povinnostiach. V ďalšom konaní bolo povinnosťou odvolacieho súdu poučiť žalobcu o jeho procesných právach a povinnostiach v zmysle § 309 v spojení s § 318 CSP a následne vo veci samej opätovne rozhodnúť.

18. Odvolací súd podaním zo 7. júna 2022 (v spise na č. l. 159 až 161) poskytol žalobcovi poučenie o procesných právach a povinnostiach v zmysle § 309 a § 318 CSP, ktoré žalobca prevzal 13. júna 2022 (v spise na č. l. 166). Ustanovenie § 309 CSP predstavuje odklon od všeobecného chápania poučovacej povinnosti súdu a v prípade antidiskriminačného sporu s tzv. slabšou stranou predstavuje účinný prostriedok zefektívnenia ochrany práva na rovnaké zaobchádzanie. Na základe uvedeného možno skonštatovať, že uplatnená námietka týkajúca sa nesplnenej manudukčnej povinnosti súdu nebola opodstatnená.

19. Vo vzťahu k namietanému nevysporiadaniu sa s uplatnenou argumentáciou žalobcu, dovolací súd uvádza, že odvolací súd skonštatoval správnosť zistenia skutkového stavu, ako jeho správne právne posúdenie. Z dôvodu uplatnenia rovnakých námietok žalobcom aj v odvolacom konaní, s ktorými sa vysporiadal súd prvej inštancie, sa preto odvolací súd stotožnil aj s jeho odôvodnením v súlade s § 387 ods. 2 CSP. Na zdôraznenie správnosti, citujúc § 2 ods. 1 zákona č. 365/2004 Z. z. odvolací súd vo vzťahu k uneseniu dôkazného bremena dodal, že žalovaný v spore preukázal, že žalobca nebol diskriminovaný z dôvodu pohlavia, ani z dôvodu rodinného stavu, prípadne z iných dôvodov. Žalovaný pri zaradovaní žalobcu do jednotlivých senátov postupoval v súlade s rozvrhom práce, pričom žalobca neoznámil žalovanému skutočnosti svedčiace o prípadnom nerovnomernom rozdelení práce, ktoré by mohli byť dôvodom pre iné rozdelenie v novom rozvrhu práce, ani skutočnosti, pre ktoré sa cítil byť žalobca diskriminovaný. Žalobca zvládal pracovnú záťaž v stanovenom pracovnom čase, rovnako ako ostatní zamestnanci na rovnakej pracovnej pozícii. V troch senátoch bola zaradená aj iná vyššia súdna úradníčka. Žalovaný nemal vedomosť o tom, že nastaveným zaradením súdnych úradníkov do jednotlivých senátov dochádzalo k nerovnomernému pridelovaniu práce. Preukázal, že jeho konanie bolo výlučne založené na objektívne zdôvodniteľných faktoroch, ktoré nie sú spojené s diskriminačným znakom, preto odvolací súd ustálil, že v spore nebolo preukázané rozdielne zaobchádzanie so žalobcom v zmysle § 2 ods. 1 zákona č. 365/2004 Z. z., preto v rozsahu uplatneného nároku považoval žalobu za nedôvodnú.

19.1. Vo vzťahu k uplatnenému nároku na osobný príplatok podľa § 86 zákona o štátnej službe, odvolací súd uviedol, že osobný príplatok predstavuje tzv. nenárokovú zložku funkčného platu štátneho zamestnanca, ktorého priznanie je výlučne v kompetencii zamestnávateľa po splnení stanovených podmienok. Ide o konštitutívne rozhodnutie zamestnávateľa, či osobný príplatok prizná alebo nie. Rovnako to platí aj pre prípad jeho zníženia alebo odňatia, na základe úrovne kvality plnenia služobných úloh alebo pri zmene štátnozamestnaneckého pomeru podľa § 32. Pokiaľ z vykonaného dokazovania súdom prvej inštancie bolo zistené, že žalobca dal písomný súhlas k trvalému preloženiu na vykonávanie štátnej služby dňom 1. apríla 2012, so súčasnou zmenou funkcie platovej triedy a opisu činnosti, dodatkom č.1 k služobnej zmluve žalobcu, z funkcie odborný radca vyšší súdny úradník v 7. platovej triede do funkcie hlavný radca, vyšší súdny úradník v 8. platovej triede, potom je z uvedeného zrejmé, že došlo k zmene štátnozamestnaneckého pomeru tak, ako to predpokladá ustanovenie § 89 ods. 2 zákona o štátnej službe. Z dôvodu usmernenia Ministerstva spravodlivosti z 15. novembra 2011 č. 18183/2011/41-57538, bolo možné riešiť zvýšenie platobných tried iba za podmienky zachovania priznanej výšky funkčného platu štátneho zamestnanca k 31. decembru 2011. V kontexte uvedeného odvolací súd súhlasil so žalovaným v tom, že aj keď došlo k zníženiu osobného príplatku, zmenou štátnozamestnaneckého pomeru sa zvýšila u žalobcu nárokovateľná časť funkčného platu, t. j. garantovaná platová tarifa, a teda tým aj celková ekonomická situácia žalobcu. Napokon odvolací súd zdôraznil, že nebolo úlohou súdu prvej inštancie skúmať ekonomické dôvody na úrovni štátu, ani dôvody, pre ktoré došlo k zmene štátnozamestnaneckých pomerov, preto uplatnené námietky týkajúce sa zníženia osobného príplatku odvolací súd považoval za nedôvodné.

20. Odôvodnenie uvedené najmä v bodoch 13 - 21 v spojení s odôvodnením uvedeným súdom prvej

inštancie v celom jeho kontexte (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), spĺňa náležitosti odôvodnenia vyplývajúce z ustanovení § 220 ods. 2 v spojení s § 393 ods. 2 CSP, lebo zodpovedá základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia rozhodnutia. Súslednosti jednotlivých častí odôvodnenia a ich obsahové (materiálne) náplne zakladajú súhrnne ich zrozumiteľnosť aj všeobecnú interpretačnú presvedčivosť. Z odôvodnenia rozsudku vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami aj úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Argumentácia odvolacieho súdu je koherentná a jeho rozhodnutie konzistentné, logické a presvedčivé. Výsporiadanie sa s uplatnenými podstatnými odvolacími námietkami odvolacím súdom možno považovať za dostatočné aj v zmysle § 387 ods. 3 CSP. V kontexte uvedeného dovolací súd dodáva, že predmetom posudzovania uplatnených nárokov z titulu porušenia zásady rovnakého zaobchádzania bolo posudzovanie nielen pridelovania práce, ale s tým spojeného aj odmeňovania za vykonanú prácu formou priznaného osobného príplatku, ktorého určenie výšky je v kompetencii zamestnávateľa. Neunesenie dôkazného bremena v sporovom konaní a s tým spojená nedôvodnosť žaloby sa prejavila v meritórnom rozhodnutí ako celku.

21. Z ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu vyplýva, že prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia, nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie veci v zásade nezakladá vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP (R 24/2017). Do úvahy preto neprichádza ani relevantnosť námietky, že odvolací súd nedostatočným odôvodnením rozhodnutia dovolateľovi znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces. V tejto súvislosti považuje dovolací súd za potrebné poznamenať, že odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia nemusí dať odpoveď na všetky odvolacie námietky uvedené v odvolaní, ale len na tie, ktoré majú pre rozhodnutie o odvolaní podstatný význam, ktoré zostali sporné, alebo na ktoré považuje odvolací súd za nevyhnutné dať odpoveď z hľadiska doplnenia dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie (II. ÚS 78/05). Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom odvolacieho súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti jeho rozhodnutia (napr. I. ÚS 188/06). Odôvodnenie rozhodnutia súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizovateľné základné právo strany sporu na súdnu ochranu, resp. právo na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04).

22. Do práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov. Neznamená ani právo na to, aby bol účastník konania úspešný, teda, aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami a právnymi názormi. Nie je porušením práva na spravodlivý proces iné hodnotenie vykonaných dôkazov, skutkových tvrdení účastníkov, ako aj iný právny názor súdu na dôvodnosť podaného nároku, resp. uplatnených námietok. Právo na súdnu ochranu nemožno stotožňovať s procesným úspechom účastníka, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania, vrátane ich dôvodov a námietok (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010). Je však povinný na zákonom predpokladané a umožnené procesné úkony účastníka primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným právom (II. ÚS 675/2014, IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 329/04, III. ÚS 32/07). Vecná spojitosť odôvodnenia rozhodnutia s princípom práva na spravodlivý proces garantuje každému účastníkovi konania, že vydaný rozsudok musí spĺňať limity zrozumiteľného, určitého a logicky odôvodneného rozsudku.

23. Rovnako Európsky súd pre ľudské práva stabilne judikuje, že súdne rozhodnutia musia v dostatočnej miere uvádzať dôvody, zároveň však nevyžaduje, aby na každý argument strany bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia, ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija proti Španielsku z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani proti Španielsku z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis proti Grécku z 29. mája 1997, Higgins proti Francúzsku z 19. februára 1998). Z práva na spravodlivú súdnu ochranu vyplýva aj povinnosť súdu

zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska proti Španielsku z 29. apríla 1993; m. m. II. ÚS 410/06, I. ÚS 736/2016).

24. Na základe uvedených dôvodov dovolací súd dospel k záveru, že z procesného postupu súdov nižších inštancií nevyplýva, že by konanie bolo zaťažené vadou zmätočnosti, ktorá by mala mať za následok porušenie procesných práv dovolateľa v takej intenzite, že by bolo možné konštatovať porušenie jeho práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP, preto prípustnosť a ani dôvodnosť dovolania z tohto dôvodu nie je daná.

25. V rámci uplatneného dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP dovolateľ namietal, že súdy nižších inštancií nesprávne aplikovali ustanovenie § 11 ods. 2 antidiskriminačného zákona, čím sa odklonili od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Poukázal na rozhodnutie najvyššieho súdu z 3. októbra 2011 sp. zn. 5Cdo/10/2011. Tvrdil, že odvolací súd nesprávne a v rozpore s rozhodovacou praxou dovolacieho súdu aplikoval uvedené ustanovenie, keď od žalobcu požadoval nielen preukázanie nerovnakého zaobchádzania (zásahu) a existencie diskriminačného dôvodu, ale žiadal aj preukázanie pohnútky žalovaného založenej na diskriminačnom dôvode a nie nepreukázanie nediskriminačnej, legitímnej pohnútky žalovaným ako okolnosti vylučujúcej diskrimináciu. K uvedenému podotkol, že domáhanie sa ochrany na súde nie je podmienené žiadnym predchádzajúcim postupom (§ 4 ods. 6 zákona o štátnej službe).

25.1. Zároveň vo vzťahu k uplatnenému nároku na zaplatenie 700 eur s príslušenstvom, z titulu zníženia osobného príplatku, dovolateľ namietal, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od posúdenia právnej otázky, či sa v prípade zníženia osobného príplatku jednalo o platný právny úkon, a to najmä v súvislosti s jeho námietkou, že tento úkon obchádzal zákon. Poukázal na rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 4Obo/161/2007 z 20. mája 2008, 7ECdo/152/2013 z 9 januára 2014, 4MCdo/15/2006 z 31. januára 2008, 1Sžr/21/2012 z 15. mája 2012. Citujúc § 39 Občianskeho zákonníka, § 89 ods. 2, § 32 zákona o štátnej službe dôvodil, že ekonomické dôvody nie sú prípustným dôvodom pre odňatie osobného príplatku. Žalovaný inštruovaný usmernením ministerky spravodlivosti pri sledovaní ekonomických dôvodov, mu odňal osobný príplatok formálne z dôvodu zmeny štátnozamestnaneckého pomeru, čím obišiel zákon. Podotkol, že usmernenie nemá právnu silu zákona, aby mohlo zákonný taxatívny výpočet rozšíriť o ďalšie dôvody.

26. Podľa § 421 ods.1 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

27. Podľa § 432 CSP dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

28. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

29. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu, ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Na to, aby na základe dovolania podaného podľa uvedeného ustanovenia mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti (vecnej prejednávateľnosti) dovolania, zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP. K posúdeniu dôvodnosti dovolania a teda vecnej správnoti napadnutého rozhodnutia (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení), môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania.

30. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP má osobitný význam vzájomný vzťah medzi „právnou otázkou“ a „rozhodovacou praxou dovolacieho súdu“. Pre právnu otázku v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky a odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“ (R 83/2018).

31. Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletin Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I., II. a IV. vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986 (R 71/2018).

32. Ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu je vytváraná najvyššími súdnymi autoritami, ktorú vyjadrujú predovšetkým rozhodnutia a stanoviská najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Rozhodovanie v súlade s ustálenou súdnou praxou je naplnením spravodlivého procesu, princípu rovnosti právnej istoty a legitímneho očakávania strán (čl. 2 ods.1 a 2 a čl. 3 Základných princíпов CSP). Do tohto pojmu však možno zaradiť aj prax vyjadrenú opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané nepublikované rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali (sp. zn. 3Cdo/6/2017, 3Cdo/158/2017, 4Cdo/95/2017, 5Cdo/87/2017, 6Cdo/21/2017 a 6Cdo/ 129/2017).

33. V rámci dovolacieho prieskumu pri skúmaní procesnej prípustnosti dovolacieho dôvodu uplatneného podľa § 421 ods. 1 CSP, dovolací súd konštatuje jeho vymedzenie v súlade s náležitosťami vyplývajúcimi z § 432 ods. 2 CSP, preto pristúpil k meritórnemu posúdeniu namietaného nesprávneho právneho posúdenia vymedzených právnych otázok.

34. Podľa § 2 ods. 1 až 3 antidiskriminačného dodržiavanie zásady rovnakého zaobchádzania spočíva v zákaze diskriminácie z dôvodu pohlavia, náboženského vyznania alebo viery, rasy, príslušnosti k národnosti alebo etnickej skupine, zdravotného postihnutia, veku, sexuálnej orientácie, manželského stavu a rodinného stavu, farby pleti, jazyka, politického alebo iného zmýšľania, národného alebo sociálneho pôvodu, majetku, rodu alebo iného postavenia alebo z dôvodu oznámenia kriminality alebo

inej protispoločenskej činnosti. Pri dodržiavaní zásady rovnakého zaobchádzania je potrebné prihliadať aj na dobré mravy na účely rozšírenia ochrany pred diskrimináciou. Dodržiavanie zásady rovnakého zaobchádzania spočíva aj v prijímaní opatrení na ochranu pred diskrimináciou.

35. Podľa § 11 ods. 1 a 2 antidiskriminačného zákona konanie vo veciach súvisiacich s porušením zásady rovnakého zaobchádzania sa začína na návrh osoby, ktorá namieta, že jej právo bolo dotknuté porušením zásady rovnakého zaobchádzania (ďalej len „žalobca“). Žalobca je povinný v návrhu označiť osobu, o ktorej tvrdí, že porušila zásadu rovnakého zaobchádzania (ďalej len „žalovaný“).

36. Citované ustanovenie § 11 ods. 2 antidiskriminačného zákona predstavuje zásadnú odchýlku konania vo veciach porušenia zásady rovnakého zaobchádzania od klasického sporového súdneho konania v oblasti dokazovania. Táto odchýlka sa týka preneseného dôkazného bremena zo žalobcu na žalovaného. V klasickom sporovom súdnom konaní sa uplatňuje zásada *actori incumbit probatio*, čo znamená, že dôkazné bremeno postihuje zásadne vždy toho, kto niečo tvrdí. V zmysle danej zásady žalobca musí tvrdiť rozhodujúce skutočnosti o porušení alebo ohrození jeho subjektívneho práva (ide o povinnosť tvrdenia a bremeno tvrdenia, ktoré spočíva na žalobcovi, žalovaný sa v spore len bráni tým, že uvádza na svoju obranu tvrdenia, ktoré, samozrejme, závisia od tvrdení, ktoré uviedol žalobca); označiť, a ak je to možné, aj predložiť dôkazy preukazujúce jeho tvrdenia (v danom prípade ide o dôkaznú povinnosť, resp. dôkazné bremeno). Ak žalobca neoznačí alebo nepredloží relevantné dôkazy, ktoré podporujú jeho tvrdenia, súd v zásade nemusí z vlastnej iniciatívy vyhľadávať a predkladať dôkazy, a rozhodne spor na základe tých dôkazov, ktoré mu predložia sporové strany. K otázke prenesenia dôkazného bremena sformuloval stanovisko Európsky súd pre ľudské práva, v zmysle ktorého na preukázanie nepriamej diskriminácie a presunu dôkazného bremena je nevyhnutné uviesť skutočnosti, z ktorých možno vyvodit' diskrimináciu dôkazom *prima facie*, následne sa dôkazné bremeno presúva na žalovaného, aby preukázal, že k diskriminácii nedošlo. Úvaha súdu, či v konkrétnom prípade žalobca dôkazné bremeno uniesol a založil tým presun dôkazného bremena na žalovaného musí vyplývať zo starostlivo zvážených všetkých skutkových individuálnych okolností prípadu, teda prihliadanie na všetko, čo počas konania vyšlo najavo (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 1. decembra 2015 sp. zn. III. ÚS 90/2015).

37. V rámci úniového práva bol princíp preneseného dôkazného bremena vygenerovaný Súdny dvorom Európskej únie (ďalej len „SD EÚ“) v rámci jeho judikatúry ako princíp, ktorý odráža potrebu efektívneho uplatňovania princípu rovnosti. Potreba preneseného dôkazného bremena vychádza z charakteru antidiskriminačných sporov, predovšetkým z toho, že diskriminácia sa len zriedka deje otvorene, väčšinou o nej neexistujú priame dôkazy a žalobca spravidla nedisponuje dostatkom informácií, ktorými by mohol bez akýchkoľvek pochybností preukázať existenciu diskriminácie, resp. porušenia zásady na rovnaké zaobchádzanie. Princíp preneseného dôkazného bremena bol po etablovaní v judikatúre SD EÚ premietnutý do osobitnej smernice - Smernice Rady 97/80/ES z 15. decembra 1997 o dôkaznom bremene v prípadoch diskriminácie na základe pohlavia, neskôr bol tento princíp zakotvený aj v neskorších antidiskriminačných smerniciach č. 2000/43/ES, č. 2000/78/ES, č. 2002/73/ES, č. 2006/54/ES. V antidiskriminačných sporoch slovenský zákonodarca implementovaním európskych antidiskriminačných smerníc obrátil dôkazné bremeno a vo väčšej miere ním zaťažil žalovaného. Aj keď je táto konštrukcia nášmu civilnému sporu pomerne cudzia, zmysel tohto ustanovenia antidiskriminačného zákona spočíva v tom, aby žalobca neprehral spor len na základe toho, že neuniesol dôkazné bremeno z dôvodu, že nemá prístup k dôkazom. V kontexte uvedeného však dovolací súd poznamenáva, že žalobcovi nestačí len poukázať na to, že bol diskriminovaný, ale musí uviesť skutočnosti, z ktorých možno dôvodne predpokladať, že došlo k porušeniu zásady rovnakého zaobchádzania, a až potom dôjde k prechodu dôkaznej povinnosti na žalovaného a následnému posudzovaniu či k diskriminácii (ne)došlo.

38. Z okolností preskúmvanej veci vyplýva, že posúdenie otázky unesenia dôkazného bremena v

zmysle § 11 ods. 2 antidiskriminačného zákona bolo súdmi nižších inštancií správne. Pokiaľ žalovaný v spore preukázal nielen listinnými dôkazmi (služobnou zmluvou č. Spr.1234/11 zo 14. novembra 2016, jej dodatkom č. 1 z 20. apríla 2012, opisom činností štátno- zamestnaneckého miesta z 20. apríla 2012, účinného od 1. apríla 2012), ale aj skutkovými tvrdeniami, že pridelovanie vecí spojené so zaradením žalobcu do jednotlivých senátov, vyplývalo z rozvrhu práce na príslušný kalendárny rok. Rozvrh práce je aktom riadenia, ktorým sa riadi organizácia práce súdu pri zabezpečovaní výkonu súdnictva na príslušný kalendárny rok, pričom sa vychádza z aktuálnych podkladov za konkrétne obdobie. Súd prvej inštancie správne skonštatoval, že práve s cieľom, aby nedochádzalo k neprimeranej nerovnosti sa rozvrh práce pripravuje každoročne, a teda každý rok sa prípadné zistené nezrovnalosti rozvrhom práce upravujú. Ani pri súčasných technických možnostiach príslušného súdu však nie je možné zabezpečiť stopercentnú rovnosť počtu a náročnosť pridelených vecí. Napokon k zmenám rozvrhu práce dochádza aj v priebehu roka prijatím dodatkov z rôznych dôvodov napr. z dôvodu personálnych, z dôvodu nadmerného zaťaženia niektorého senátov a pod. Pokiaľ sa dovolateľ v priebehu takmer štyroch rokov nestražoval v práci na jeho zaťaženie, ale práve naopak pridelené veci vybavoval priebežne v primeraných lehotách, aj podľa jeho vyjadrenia vždy s vyšším zostatkom vybavenia pridelených vecí ako iní zamestnanci žalovaného v pozícii vyššieho súdneho úradníka, nebolo dôvodné ani zo strany žalovaného prehodnocovať spôsob prerozdelenia, či pridelovania vecí v zmysle rozvrhu práce určeného na príslušný kalendárny rok. Podľa právneho názoru súdu prvej inštancie, žalovaný preukázal legitímny cieľ, ktorým sledoval zabezpečiť rýchlosť a plynulosť vybavovania jednotlivých vecí na súde. Dovolateľ bol spoľahlivým zamestnancom, rýchlym a odborne zdatným s potenciálom pre jeho ďalší odborný rast.

39. Z uznesenia najvyššieho súdu z 3. októbra 2011 sp. zn. 5Cdo/10/2011, na ktoré dovolateľ poukázal vyplýva, že „dôkazné bremeno v zmysle § 11 ods. 2 antidiskriminačného zákona neťaží len a výlučne žalovanú stranu, ale ťaží aj žalobcu. Žalobca musí prioritne uniesť dôkazné bremeno ohľadne skutočnosti, z ktorých možno odvodiť, že došlo k priamej alebo nepriamej diskriminácii, resp. zásady rovnakého zaobchádzania. Žalobca musí tvrdiť a zároveň predložiť také dôkazy (uniesť dôkazné bremeno), z ktorých možno dôvodne usúdiť, že k porušeniu zásady rovnakého zaobchádzania došlo. Súčasne musí tvrdiť, že pohnútkou diskriminačného konania je jeho rasa, či etnická príslušnosť (pôvod). Až následne sa presúva dôkazné bremeno na žalovanú stranu, ktorá má právo preukazovať svoje tvrdenia, že neporušila zásadu rovnakého zaobchádzania. Uvedenú postupnosť prechodu dôkazného bremena zo žalobcu na žalovaného je potrebné pokladať za zrejmu a nespornú. Strana žalobcu je preto na prvom mieste povinná preukázať „zásah na prvý pohľad“ (prima facie), nepostačuje iba samotné tvrdenie žalobcu, či jeho vnútorné presvedčenie alebo vlastný pocit o takomto zásahu. Z uvedeného potom vyplýva, že predložené dôkazné prostriedky by mali mať výpovednú hodnotu, aby preukazovali existujúce objektívne okolnosti daného prípadu, pri ktorých bude možné už na prvý pohľad prijať záver o porušení zásady rovnakého zaobchádzania (t.j. o zásahu). Ak žalobca nepreukáže, že s ním bolo zaobchádzané neobvyklým spôsobom, teda znevýhodňujúcim spôsobom (t. j. diskriminačne), nemôže byť v spore úspešný“.

40. Nadväzujúc na uvedené, dovolací súd konštatuje, že v preskúmvanej veci v súvislosti posúdením otázky unesenia dôkazného bremena v zmysle § 11 ods. 2 antidiskriminačného zákona, nedošlo k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Právne posúdenie tejto otázky súdmi nižších inštancií je v súlade s výkladom § 11 ods. 2 antidiskriminačného zákona, ktorý dovolací súd považuje za právne konformný.

41. K ďalšej právnej otázke nastolenej dovolateľom týkajúcej sa posúdenia, či sa v prípade zníženia osobného príplatku jednalo o platný právny úkon, a to najmä v súvislosti s jeho námietkou, že tento úkon obchádzal zákon dovolací súd uvádza, že z preskúmvaných okolností k tejto otázke je nesporné, že dovolateľ písomne súhlasil so zmenou štátnozamestnaneckého pomeru v zmysle § 35 zákona o štátnej službe s trvalým preložením na vykonávanie štátnej služby dňom 1. apríla 2012 so súčasnou zmenou funkcie, platovej triedy a opisu činnosti (dodatkom č. 1 z 20. apríla 2012 k služobnej zmluve č.

Spr.XXXX/XX zo 14. novembra 2016). Uvedeným dodatkom došlo k zmene jeho funkcie z odborného radcu - vyšší súdny úradník v 7. platovej triede na funkciu hlavný radca - vyšší súdny úradník v 8. platovej triede, v dôsledku čoho došlo k zmene funkčného platu z 588,50 eur na 631,50 eur, ako aj k zmene osobného príplatku z predchádzajúcich 100 eur na 57 eur, s výsledným funkčným platom vo výške 688,50 eura, totožnej pred realizovanou zmenou (poznámka dovolacieho súdu).

42. Podľa § 32 ods. 1 písm. b) zákona o štátnej službe, k zmene štátnozamestnaneckého pomeru môže dôjsť môže dôjsť trvalým preložením.

43. Podľa § 89 ods. 1 a 2 zákona o štátnej službe, štátnemu zamestnancovi za kvalitné plnenie služobných úloh možno priznať osobný príplatok až do výšky 100 % z platovej tarify, ktorá štátnemu zamestnancovi patrí podľa § 84 ods. 1 <. Osobný príplatok podľa odseku 1 možno zvýšiť, znížiť alebo odňať na základe úrovne kvality plnenia služobných úloh alebo pri zmene štátnozamestnaneckého pomeru podľa § 32 <.

44. Podľa § 121 ods. 1 zákona o štátnej službe na právne úkony podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia § 34 až 40 <., § 42a, § 42b, § 43, § 43a, § 43b, § 43c, § 44, § 45

45. Podľa § 39 Občianskeho zákonníka neplatnosť právneho úkonu pre rozpor so zákonom alebo jeho obchádzanie alebo pre rozpor s dobrými mravmi.

46. Právny úkon je in fraudem legis, ak síce nie je v rozpore s výslovnou zákonnou normou, ale svojimi účinkami odporuje účelu zákonnej normy. Obchádzanie zákona obsahom alebo účelom urobeného právneho úkonu spravidla znamená, že právny úkon neodporuje síce výslovnému zneniu zákonného ustanovenia, avšak svojimi dôsledkami sleduje ten cieľ, aby zákon dodržaný nebol. O nedovolenosť a teda aj o absolútnu neplatnosť právneho úkonu, ide tiež v prípade, keď sa tento prieči dobrým mravom. Obchádzanie zákona spočíva i v zámernom použití prostriedkov, ktoré sami o sebe nie sú zákonom zakázané a v dôsledku čoho vzniknutý stav z hľadiska pozitívneho práva sa javí ako nenapadnuteľný. Konanie „in fraudem legis“ predstavuje postup, keď sa niekto správa podľa práva, ale tak, aby zámerne dosiahol výsledok právnu normou nepredvídaný a nežiadúci.

47. V súvislosti s namietaným nesprávnym právnym posúdením právneho úkonu pre obchádzanie zákona, dovolateľ poukázal na rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 4Obdo/161/2007, 4MCdo/15/2006, 7ECdo/152/2013 a 1Sžr/21/2012. Z rozsudku najvyššieho súdu zo 6. mája 2008 sp. zn. 4Obdo/161/2007 vyplýva, že spor sa týkal posúdenia absolútnej neplatnosti úverovej zmluvy ako právneho úkonu, v dôsledku, ktorej žalobcovi nemalo vzniknúť právo na zmluvnú pokutu a vyplnenie blankozmenky. V rozsudku z 31. januára 2008 sp. zn. 4MCdo/15/2006 najvyšší súd posudzoval platnosť kúpnej zmluvy o predaji podniku pre rozpor so zákonom. Rovnako aj z ďalších rozhodnutí uvedených dovolateľom vyplýva, že sa týkali iných skutkových okolností ako v preskúmvanej veci. Posúdenie, či jednotlivými právnymi úkonmi došlo k obchádzaniu zákona záviselo od odlišného predmetu sporu a individuálnych skutkových okolností tej ktorej veci.

48. V danom prípade k zníženiu osobného príplatku u dovolateľa žalovaným došlo v súvislosti s trvalým preložením realizovaným dodatkom č.1 k služobnej zmluve, uzatvoreným stranami sporu, ktorá skutočnosť nebola sporná (§ 151 ods. 1 CSP). Odvolací súd k namietanému zníženiu osobného príplatku správne ustálil, že osobný príplatok podľa odseku 1 možno zvýšiť, znížiť alebo odňať, a to buď na základe úrovne kvality plnenia služobných úloh alebo pri zmene štátnozamestnaneckého pomeru podľa § 32. Práve použitie vylučovacej spojky „alebo“ v predmetnom ustanovení znamená, že k prípadnému zníženiu alebo odňatiu osobného príplatku môže dôjsť bez toho, aby rozhodnutie o znížení, či odňatí osobného príplatku bolo závislé od prípadnej zníženej kvality plnenia služobných úloh, a to v

prípade zmeny štátnozamestnaneckého pomeru. Postup žalovaného vyplýval z usmernenia Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky z 15. novembra 2011 č. 18183/2011/41-57538, v zmysle ktorého došlo k zaradeniu štátnozamestnaneckých miest vo výkone súdnictva do vyšších platových tried s účinnosťou od 1. januára 2012 s tým, že zachovanie doposiaľ priznanej výšky osobného príplatku nebolo zabezpečené v návrhu rozpočtu kapitoly Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky na roky 2012 až 2014, preto zvýšenie platových tried bolo možné riešiť iba za podmienky zachovania priznanej výšky funkčného platu štátneho zamestnanca k 31. decembru 2011. Uvedený postup žalovaného nemožno považovať za obchádzanie zákona, pokiaľ zmenou štátnozamestnaneckého pomeru došlo u dovolateľa k zvýšeniu platovej tarify garantovanej rozpočtovými prostriedkami na to určenými. Zníženie osobného príplatku bolo realizované v súlade s § 32 v spojení s § 89 ods. 2 zákona o štátnej službe, ktorého výška je vecou zamestnávateľa, teda žalovaného.

49. Osobný príplatok je vo všeobecnosti vnímaný ako nenárokovateľná zložka platu. Štátny zamestnanec nemá nárok na priznanie osobného príplatku, ani keď nastanú zákonom dané okolnosti umožňujúce jeho priznanie (napríklad kvalitné plnenie služobných úloh alebo výsledky služobného hodnotenia). Okamihom priznania osobného príplatku sa však z tejto platovej náležitosti stáva nárokovateľná zložka funkčného platu. Zákon o štátnej službe v citovanom ustanovení § 89 ods. 2 však uvádza ďalší dôvod zmeny výšky osobného príplatku, ktorým je zmena funkcie štátneho zamestnanca alebo zmena náročnejšej činnosti, ďalšej bližšie určenej náročnejšej činnosti alebo bližšie určenej ďalšej činnosti. V týchto prípadoch prichádza k reálnej zmene vykonávania štátnej služby, keďže sa menia konkrétne činnosti, ktoré štátny zamestnanec vykonáva na základe opisu jeho štátnozamestnaneckého miesta, resp. služobnej zmluvy. Zníženie výšky priznaného osobného príplatku v súvislosti s realizovanou zmenou štátnozamestnaneckého miesta žalobcu, nemožno považovať za obchádzanie zákona v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka, pokiaľ bolo nesporne preukázané, že žalovaný postupoval v súlade so zákonom o štátnej službe. V kontexte uvedeného dovolací súd konštatuje nedôvodne namietaný odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, preto uplatnený dovolací dôvod v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP nie je dôvodný.

50. V rámci uplatneného dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP dovolateľ vymedzil otázku, či osobný príplatok musí byť priznaný percentom z platovej tarify, alebo môže byť priznaný aj konkrétnou sumou. Dovolateľ považoval za správny výklad § 89 ods. 1 zákona o štátnej službe spočívajúci v tom, že osobný príplatok môže byť priznaný len percentom z platovej tarify a suma, v ktorej bude štátnemu zamestnancovi vyplácaná musí byť určená prepočtom priznaného osobného príplatku (%) a aktuálnej platobnej tarify (eur) s následným zaokrúhlením výsledku. Zároveň poznamenal, že dovolací súd sa zatiaľ zaoberal len otázkou existencie právneho nároku na priznanie osobného príplatku s výsledkom, že takýto právny nárok neexistuje. Nastolenú otázku považoval dovolateľ za doposiaľ dovolacím súdom nevyriešenú.

51. Interpretácia právneho predpisu, resp. jeho ustanovenia predpokladá využitie rôznych výkladových metód, medzi ktoré radíme metódu jazykového (gramatického), logického, systematického, historického, komparatívneho či teleologického výkladu (MELZER, F. Metodologie nalézání práva. Praha : C. H. Beck, 2010, s. 78).

52. Z citovaného ustanovenia § 89 zákona o štátnej službe (bod 43 odôvodnenia) vyplýva, že osobný príplatok štátnemu zamestnancovi možno priznať až do výšky 100 % z platovej tarify. Dovolací súd sa nestotožňuje s prezentovaným názorom dovolateľa, že by jeho určenie malo byť percentuálne z platovej tarify a suma, v ktorej bude štátnemu zamestnancovi vyplácaná musí byť určená prepočtom priznaného osobného príplatku (%) a aktuálnej platobnej tarify (eur) s následným zaokrúhlením výsledku. K takejto interpretácii nemožno dospieť ani za použitia výkladových metód. Osobný príplatok je nenárokovateľnou zložkou platu štátneho zamestnanca, ktorého určenie výšky je v kompetencii zamestnávateľa. Výška

osobného príplatku je obmedzená výškou platu vyplývajúcej z platovej tarify (§ 29 ods. 2 zákona o štátnej službe). Slovné spojenie uvedené v texte ustanoveniaaž do výšky 100 % z platovej tarify., nemožno považovať za vyjadrenie výšky osobného príplatku percentuálne. Pokiaľ je osobný príplatok stanovený pevnou sumou vo výške nepresahujúcej 100 % z platovej tarify štátneho zamestnanca, do úvahy neprichádza jeho prepočet na príslušné percento z platovej tarify následným zaokrúhlením.

53. Nadväzujúc na uvedené dovolací súd zamietol dovolanie ako nedôvodné v súlade s § 448 CSP.

54. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol v súlade s § 453 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP a zásadou úspechu žalovaného v dovolacom konaní, ktorému priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania v súlade s § 255 ods. 1 CSP v plnom rozsahu s tým, že o výške náhrady rozhodne súd prvej inštancie (§ 262 ods. 2 CSP).

55. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.